

UN MANUSCRIS DE TINEREȚE AL PROFESORULUI G. I. TOHĂNEANU

Printre manuscrisele păstrate de Profesorul G.I.Tohăneanu se află cel pe care îl reproducem alăturat în copie foto și pe care încercăm să-l comentăm minimal. Cele mai multe manuscrise pe care Profesorul le-a păstrat conțin inegalabilele traduceri din opera lui Vergiliu, manuscrise care depun mărturie despre cunoașterea impecabilă a limbii latine, despre inventivitatea lexicală a Profesorului și despre capacitatea sa de găsim directă a soluțiilor optime în ce privește versificația și imaginile traducerii.

Manuscrisul de față (formularea din titlu – **de tinerețe** – va fi imediat justificată) face parte din arhiva „de suflet” a Profesorului, pentru că păstrarea lui nu se justifică altfel din anii 1955-1960, când, probabil, l-a conceput autorul. Erau anii „debutului” său didactic la Universitatea din Timișoara, ani în care a început să publice comentarii pertinente despre poezia românească. Manuscrisul este format din 7 (șapte) file format A4, scrise cu cerneală albastră, file numerotate în colțul din dreapta sus cu creionul (probabil după ce manuscrisul a fost considerat ca încheiat). Presupunerea noastră că numerotarea a fost făcută ulterior încheierii manuscrisului se bazează și pe faptul că textul a fost revăzut sigur, iar intervențiile în text sunt făcute cu același tip de creion (posibil cu același creion) cu care sunt numerotate paginile. În afara celor 7 file numerotate, manuscrisul mai are două file (la începutul lui) nenumerotate (cărora le vom spune **a** și **b**) și care fac iarăși dovada că textul manuscrisului este din tinerețea Profesorului. Manuscrisul nu are titlu, dar se poate deduce ușor din conținutul său că este o formă incipientă a comentariilor despre limba și stilul operei poetice a lui Tudor Arghezi. Câteva cuvinte despre filele nenumerotate. Textul incipient

al unui comentariu despre poezia argheziană a fost abandonat la mijlocul filei **b**. După formulările de pe filele **a** și **b** se vede că Profesorul n-a fost mulțumit de felul în care debutase comentariul său despre Arghezi. Multe aprecieri exprimate prin adjective superlative, rânduri șterse, repetiții nepotrivite stilului Profesorului determină renunțarea la acest început de comentariu. Iată câteva sintagme: „conținut, prin adâncime și vastitate, tulburător”, „marele poet a fiert și a strecurat densele ei sucuri [ale limbii, n.n.]”, „ungherele tainice – de o tainică frumusețe – ale limbii”, „limpezi și mândre cupole, cu largi și profunde ecouri” etc.

Cele 7 file numerotate sunt acoperite de scrisul, ușor înclinat spre dreapta, al Profesorului pe o singură față, cu excepția filelor 2 (unde, pe verso, este transcrisă o strofă dintr-un poem arghezian) și 7 (în care, pe verso, se încearcă o concluzie a comentariului din articol). Calitatea hârtiei, „ezetarea” în unele formulări și, mai ales, confruntarea cu viitoarele exegeze stilistice despre poezia lui Arghezi ne întăresc convingerea că e un manuscris **de tinerețe**. Unele formulări despre ritmul arghezian, despre sintaxa poeziei argheziene (dislocările sintactice, densitatea exprimării, contragerea prin participiu, gerunziu sau adjectiv) au fost reluate (de cele mai multe ori ca idee) în studiile ulterioare despre Arghezi: *Elemente de sintaxă poetică în stilul lui Tudor Arghezi*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 1, *Sintaxa poetică a lui Tudor Arghezi. Ordinea cuvintelor*, în „Scrisul bănățean”, 1961, nr. 2 și *Sintaxa operei poetice a lui Tudor Arghezi* (text definitiv în volumul **Dincolo de cuvânt**, București, 1976, pp. 152-181). Corecturile sunt puține, în general exemple din opera poetică argheziană, adăugate textului, care vin să întărească formulările exegetului. Cu creionul sunt subliniate formulările esențiale (probleme care formează osatura comentariului) și unele din vocabulele și sintagmele poetului, care sunt discutate de Profesorul G. I. Tohăneanu. Manuscrisul este valoros și interesant prin valoarea sa documentară, oferind celor interesați o mostră din laboratorul de lucru al Profesorului.

Prof. Ligia Tohăneanu

Versul argeșean are, în istoria poeziei românești, o situație deosebită: Rara, sau trecut, poet, care va fi fost, în același timp, blamat și adorat, la aceeași tensiune. Un contrast, prin aducime și vastitate, tulburător, Argeșul l-a învesmântat în stranie de o, pînă la el, nemăsurabile originalități. Marele poet a suferit unei ruli violente limbă, a făcut și a strecurat sensle ei neuri, cu mîns - de sarie și brade - reavă, și - fîrînd aceste esente tari - a preschinită venind " lor mîi, o mîie strălucite și suavă.

Calitatea cerebrală a stilului argeșean este densitatea. Foarte multe - și multe poezii - opere, rimici și cu vorbe erom - ca dimensiune Argeș, et o operă ca, cu vorbe marinate și putine. Tot Argeșul ține de țară și frumusețe ale limbii - Argeșul le pătrunde și le cîntărea; în sfîrșit, înțelegînd - în suflul mîinii și pînă pe Neșorul Mîrșitei, - toată cîntărea și hor, țară și blesteme!
 Lămură limbii poporului - curată ca lacrima Cooșina și ca floarea de colț, fricată în caractere și steme compoziții - și frumusețe și profund ecou.
 Argeșul și în timp și mîie în poli, și larg și profund ecou.

Dalta și mișcarea, plugarul și cocianul —
sunt unelte pe care poetul și le ar vrea ale sale.
~~Cuvântul e pe ca maramă și pe ca pânză;~~
~~poetului, Cuvântul e asemenea fier — miezul,~~
e ~~precum~~ fieroasă, sub crustă, rămasă.

Cuvântul — îmbătrânit și incrementat —
rostit de sute de generații — e istovit și stors ?
Nu! Poetul îl adulăcește și îl împănă,
îi scapă din ^{urmele} ~~urmele~~ și îi răsucește rugina
și — prinde și ține — îl
prinde în ~~el~~ și enchează în el, și — e
redare, și spulberă flăcări, și îngheță
și și țigare.

Și mi fii verbul lui
A flăcări rătăcești...

la care naș, angrenându-l o singură dată; ②
fuziunea se-a fost și stăruiește; alături de auz, a pron. ob.
cu o vorbă de p. ex. la un dus și un cat; se pron. ufl.

Nu v-am sădit și nu v-am sămănat
Ati în colții m. săpiti de karina
Pierne din țigui v-a pus și semănat [v-a]
și de ogor v-ati p. ex. lătmă.

Auz și pron. refl. - Culoarea și accentul s-au dus și nișit [s-au]
- Ca pleava a karine s-au dus și nișit.

Auz uzt: mă voi lua și duce departe
+ pron. ob.

Naș. cauz și pron. refl.: Aha de-a-nvățat și șke'
și se traci și saltu [v-a-o]
sau: și se bucură și scalde [v-a-o]

chiar la distanță; Au isprăvit încoșuldu clau și m. p. p. p.
P. ex. if, veșpețosul!

înțeles - m. clar această tendință. Răm. în bășchi.
(subord), adeseori înlocuind și cauș. O seamă p. ex. antropog,
subiectiv sau chiar cauș; nom. și o mare deosebire obil.

Al: } S-ar fi ales de șue, cava, Abame, cuș [dacă ar fi fost]
Puncta aha resp. în țării din incusăbucă:
și de trufă celui ce, grat, se poimăneste

Procedul și comb. cu n. de loc sau țară:

și boul cară greul pământului, dar cum
foran au s-ar abate, redus de ou din dam? [dacă n-au
fi din de ou]

Subiectivul astfel obținut este remarcabil;

Înțelesul de cuș, du grai șue și șue;
Nu au, cerăbute, șue șue șue

Statutele își arată puterea ca conștient
de a scrie noaptea și ca un zvon ogil
Pe care frământându-l în sech și nădăd
De a rugărilor peșanul, la-o junci, și cioplă.

Topica, artina afect. acur. si a umbelilo siudactive 4
este unel du cog. ubi cu argumelo ale stelulu' a mardupret.
Elemente logice sintagmatici, sint. rufte du nenui la lege,
„dphimati” - ipotezi unel de actul.

Agur, stelul rupa de la fund
Pamintul greu, muncat cu busuamne
Si cu nadepte, pino ce, notind,
dura - si esapa ^{cutul} ~~lesul~~ pe m. ote.

de cele m. m. a' - determinantul - atribut sau atributiv
este supradit de determinatul tau.

- a) - Pan lectu ba, de hambils moderne -
- hacha bei, richo perbu grasini
cu scara - a unelut, de muji gauri.
- b) - Tacuna voute si le a pinhet
Cao - o facean je nume si rasun

Intr. detum. a detum inant de obiecte, osted si
o punctate scari, arie curut, cet x nealeydat,
aveau compl. cov. alejrd., cap. pnu adobe:

Aveai otravo - u fine, de abunci, de casturas.

Acumena vreau: sind m. eles accoribile lecturi viz-
chil, notind punit, restabileste in placari
legatut sunt logice subiective apand sfermate.

Trasau m. tari,
dura, alabura, p. p. m.

Neasculdun de vental de la stuy

Te a' aruncat in ploa verde a zote.

Si derusi le facum, ale zambile.

Putei te amabile si le ruy

Inutil de oge Intraand x remanet consecutiv
angre intinabile, o adevarata dehai co o puzel
sau detum, cov, rol gramatical:

Mulată petală și o gură al roșii, cum năvăle săie -
rupă din graul ce n'aream, și vite, și țigări
și fulguri, și ~~și~~ frumuseți, un mărțur stăgion

Rupă din graul ce n'aream, pentru vite al
rotile, în săvârșit, lăsa de ocazie, simțutul
lui, și țigări - pleacă și de. Să petale de ojal -
fulguri frumuseți, un mărțur stăgion.

de la Emanuel - ^{meu} în figura lui ca să se
al curmătu: "ce exprimă adevărul"
rimeai ^{h-a} kilumănt, ca Tudor Argheș,
men'na stăvâră (a verbului poetic)

Să-mi fu verbul limbă
De flacără vastă ce dăstă,
Tău cînd ca scrie cînd și limbă,
Cînd n'adul meu să se sfîșie,
A pata ~~și~~ și limbă
Ce chipul dărmii și schimbă
Să stă în urma lui bălăg